

HRVATSKI *glasnik*

Godina XIX, broj 42

15. listopada 2009.

cijena 100 Ft

Komentar

Pred godišnjicami

I ljetos smo imali u Gradišću dosta prilike i zgrade za svečevanje, posebno ako mislimo na manje i veće jubileje. Ov vikend će folkloriši Veselih Gradišćancev proslaviti svoju 35. obljetnicu postojanja na Undi, a malo prlje su čepreški jačkari slavili pet ljet hrvatskoga jačenja, kot i Umočani dvostruki jubilej hrvatskoga gibanja i tamburanja. Uz to na kulturnom polju, prilikom 25-ljetne uspješne suradnje Bibinjci su svečevali s Koljnofci, a Kisežani su bili srični na početku ljeta da u njevom gradu jur trideset ljet dugo se priredjuje Hrvatski bal. Petrovišćani su ovo ljet još i dvakrat mogli dobiti blagoslov zlatomašnika, najprlje od Ivana Šneller, zatim pak od Rafaela Krammera, dokle Undanci su nedavno čestitali svom dušobrižniku Štefanu Dumoviću, ki je jur 35 ljet med njimi kot vjerni sluga Boga i naroda. Dojduće ljet će biti još uzbudljivije glede godišnjic u našoj regiji. U tom okruglom ljetu Gradišće će dostkrat goriti u svetačnom filingu od sjevera do juga. Koljnof će se spomenuti svojega kantor-učitelja i bivšega ravnatelja škole Mihovila Nakovića ki je rođen pred 170-imi ljeti, a umro je prije 110 ljet. Tako će nam biti obavezno hodočastiti i do groblja najvećega gradišćanskoga velikana Mate Meršića Miloradića u Kemlju, čiji rođendan i poslije 160 ljet mora biti važan datum u gradišćanskom kalendaru. Na društveno-kulturnoj sceni isto tako će biti burni, pred nami stojeći, miseci pokidob u 20 ljet svojega djelovanja će stupiti Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Bizonjsko, a i Koljnofsko hrvatsko društvo. Pred petimi ljeti smo izgubili drage Hrvate, prijatelje, u Bizonji pripovidača i pjesnika Jive Behona, a u Petrovom Selu odgojiteljicu Anu Milišić-Horvat ki su svakako vridni spominka, jer svaki po svoj način čuda je djelao za hrvatstvo. Kot i Pavao Horvat, jedini kajkavski pjesnik-dušobrižnik Gradišća, ki bi dojduće ljet navršio 80 ljet. Znatni jubileji će zvati na slavje folkloriša Zviranjka u Prisiki, prilikom 15-ljetnoga neprekidnoga djelovanja. Tamburaši u Koljnofu jur 35 ljet, dokle undanski svirači 25 ljet, zabavljaju nas s tamburaškom glazbom. Sambotelski zbor Djurdjice 15 ljet dugo je u jačkarnom krvotoku. Iz svečevanja neće vanostati ni naše dvi dvojezične škole, dokle u Petrovom Selu će se veseliti 25-ljetnom prijateljstvu s Osnovnom školom „Ksaver Šandor Đalski“ u Donjoj Zelini, buševčko-koljnofsko školsko partnerstvo proslavit će 15. jubilej. Petnaest ljet bude tomu da je Matilda Böles na čelu DGHU-a izmislila i prvi put priredila Nakovićovo naticanje u lipom govoru za gradišćanske školare, pri kom će se najti najavljeniki dojdući tajedan. Dakle i u 2010. ljetu ćemo imati dovoljno razlogov za proslavu, druženje i približavanje!

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić uručio je u povodu Dana neovisnosti više odlikovanja zaslužnima za svekoliki razvoj Hrvatske, a među odlikovanima Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za osobite zasluge u kulturi odlikovao je četvero hrvatskih književnika iz Vojvodine: Jasnu Melvinger, Lazara Merkovića, Petka Vojnića Purčara i Vojislava Sekelja. Riječ je o prvom odličju ove vrste dodijeljenom vojvodanskim Hrvatima. Dodijeljeno im je u matičnoj domovini, uručio im ga je predsjednik Republike Hrvatske osobno. Sjećam se dodjele odličja Reda hrvatskoga pletera za osobit doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske i dobrobit njezinih građana uručenoga sa strane tadašnjeg veleposlanika u budimpeštanskoj rezidenciji te 24. lipnja 1996. kada je u Pečuhu tadašnji savjetnik predsjednika Republike Hrvatske uručio Antunu Vidakoviću, u sklopu otvaranja jedne izložbe u Domu umjetnosti, ordena Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića za osobite zasluge u kulturi. Prilikom predaje odličja vojvodanskim Hrvatima Mesić je naglasio kako je zajedničko svima odlikovanima izvrsnost rezultata u područjima kojima se bave, upozorivši da kako je danas, nažalost, naš prostor naprosto okupiran isticanjem raznih loših primjera koji kao da prevladavaju nad primjerima uspjeha i izvrsnosti. Kako ocijeniti izvrsnost i dati prijedlog za odličje? U ovom slučaju inicijativu

priznavanja izvrsnosti preuzeo je na sebe, s pravom, Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata našavši potporu, kako ističe ravnatelj Zavoda u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici. Nagradeni su svojim dosadašnjim radom pokazali kako izvan prostora matične države stvaraju i

ubaštinjuju svoj stvaralački rad kao novu vrijednost u svekoliki nacionalni i kulturni prostor hrvatskoga naroda.

Neprijeporna umjetnička bitnost njihova opusa, dosljedno i dugotrajno svjedočenje nacionalnog identiteta, te njihova životna dob bili su kriteriji po kojima su predloženi za dobivanje odličja, kaže Tomislav Žigmanov.

Mišo Hepp, predsjednik HDS-a reče za Hrvatski glasnik kako je Croatia Kft. 7. listopada potpisala ugovor o kupnji i kupila novu nekretninu od 701 četvorna metra. Ravnatelj Croatice Čaba Horvath veli kako je tvrtka u vlasništvu HDS-a digla kredit za kupnju, što će ga početi isplaćivati za šest mjeseci. Iako nas boli glava i ujutro, i u podne, i navečer, reče Hepp, nadamo se kako ćemo postojeće prostore u Nagymező 49. uskoro prodati po dobroj cijeni, dobiti obećanu potporu hrvatske i mađarske vlade i uspjeti isplatiti sve u roku godinu dana. Kupili smo za 130 milijuna forinti, kaže Hepp, što je dobra cijena, a u najlošijoj varijanti, za koju se nadamo da do nje neće doći, kredit ćemo isplaćivati najviše deset godina.

Branka Pavić Blažetin

Diferencirana potpora manjinskim samoupravama

Manjinske samouprave do 1. prosinca 2009. mogu predati molbe za dodatnu potporu prema obavljanju zadaća iz središnjega proračuna za 2010. godinu. Formalni oblici i rokovi molbe za diferenciranu potporu, koji su uvedeni prije dvije godine, ostali su nepromijenjeni.

Slično kao i prošlih godina, obrasci molbenice za 2010. godinu moraju se predati do 1. prosinca 2009. na ime Ureda premijera, u dva izvorna primjerka, nadležnom Regionalnom uredu Državne riznice. Budu li predani nepotpuni dokumenti, Ured s naznačenim nedostatkom pozvat će manjinsku samoupravu da u roku 15 dana dopuni svoje dokumente.

Pristigle obrasce Regionalni ured Državne riznice do 31. siječnja 2010. prosljedit će Uredu premijera. Odluku o molbama donijet će Manjinski odbor za proračun do 15. travnja 2010., a ona će biti objelodanjena na web-stranici Stručnog tajništva Ureda premijera za manjine i nacionalnu politiku (www.nek.gov.hu).

Potpora će se preputiti u dvije rate, prva do 15. svibnja, a druga do 15. kolovoza. Opširnija obavijest može se dobiti od suradnika Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera elektroničkim putem na adresi titkarsag.nekf@me.gov.hu, odnosno na telefonu +36-1-441-22-10, ili na 1-441-22-11.

Aktualno

Susret ministara vanjskih poslova Višegradske skupine

Ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković sudjelovao je na neformalnom susretu ministara vanjskih poslova Višegradske skupine (Mađarske, Češke, Poljske i Slovačke), Španjolske i Belgije kao budućih predsjedavajućih država Europskom Unijom, te zemalja jugoistočne Europe, koji se održao u utorak, 6. listopada 2009. godine, u Budimpešti.

Na susretu se raspravljalo o prioritetima i aktivnostima trenutnoga mađarskog predsjedavanja Višegradskom skupinom, integracijskim tijekovima zemalja jugoistočne Europe, te o njihovu prometnom i energetskom povezivanju. Među prioritetima mađarskog predsjedavanja istaknuto je i promicanje hrvatskog integracijskog tijeka kao konkretnog primjera i motivacije za ostale zemlje regije. Osim toga, mađarsko predsjedništvo iskazalo je spremnost da pridonese uspješnoj provedbi Indikativnog plana Europske komisije za završnu fazu pregovora s Republikom Hrvatskom te podržalo što skorije potpisivanje i ratifikaciju Pristupnog ugovora.

Ministar Jandroković zahvalio je mađarskom ministru vanjskih poslova Péteru Balázsu na organizaciji ovog susreta, a posebice na prilici da se dijalogom pridonese razvoju jugoistočne Europe i njezine budućnosti u Europskoj Uniji. Zahvalu je uputio i ostalim članicama Višegradske skupine zbog promicanja sigurnog i stabilnog okružja zemalja jugoistočne Europe i njihove euroatlantske integracije. Napomenuo je pritom kako je Hrvatska uvijek imala interesa za blisku suradnju sa zemljama Višegradske skupine, posebice u razmjeni iskustava u pristupnim procesima Europskoj Uniji i NATO-u.

Nazočne ministre upoznao je s aktualnim tijekom hrvatskih pristupnih pregovora za članstvo u Europskoj Uniji. Podsjetio je pritom na veliki uspjeh postignut potkraj prošloga tjedna na Međuvladinoj konferenciji u Bruxellesu, na kojoj je Hrvatska nastavila s pregovorima s Europskom Unijom te otvorila šest i zatvorila pet pregovaračkih poglavlja. Istaknuvši kako je Hrvatska dosad ispunila glavninu obveza iz pregovaračkog procesa, s trenutno 28 otvorenih i 12 zatvorenih poglavlja, ministar Jandroković izrazio je nadu da će pregovori u cijelosti biti dovršeni sredinom 2010. godine.

Posebno zadovoljstvo ministar Jandroković izrazio je pozitivnim rezultatima referenduma o Lisabonskom ugovoru u Irskoj, s čvrstim uvjerenjem da će dovršenjem ratifikacijskog postupka u preostalim članicama Unije, te imenovanjem novog sastava Europske komisije, Europska Unija nastaviti s politikom svog proširenja.

Osvrnuvši se na preostale zemlje jugoistočne Europe, istaknuo je važnost njihove euroatlantske integracije, što je ocijenio i najboljim jamstvom stabilnosti i razvoja čitave regije. Posebno je izrazio spremnost Hrvatske da svojim iskustvima pomogne svim budućim članicama regije na njihovu putu prema Europskoj Uniji, podsjetivši pritom na načelo individualnog pristupa i potrebu ispunjavanja uspostavljenih kriterija.

Ministar Jandroković također je istaknuo važnost unapređenja gospodarskih odnosa zemalja regije te u tom smislu pozitivnim ocijenio gospodarsku suradnju u okviru CEFTA-e, čije su nekadašnje članice bile i države članice Višegradske skupine. Pozitivnim je ocijenio i druge oblike regionalne suradnje i kroz Proces suradnje u Jugoistočnoj Europi i kroz Vijeće za regionalnu suradnju.

Ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković na marginama neformalnoga ministarskog susreta u Budimpešti, s ministrom vanjskih poslova Republike Srbije Vukom Jeremićem

Sugovornici su izrazili zadovoljstvo susretima visokih dužnosnika, ocijenivši to poticajem u unapređenju suradnje i rješavanju otvorenih pitanja. Obostrano je izraženo zadovoljstvo i suradnjom između dvaju ministarstava, oso-

bito na operativnoj razini. Ministar Jandroković istaknuo je kako Republika Hrvatska podržava Republiku Srbiju u procesu europskih integracija, te ponovno pritom naglasio kako Hrvatska nema namjeru unositi bilateralna pitanja u pristupni proces s nijednom drugom državom ili koristiti proces za njihovo rješavanje.

Sugovornici su se također složili kako je za stabilnost jugoistočne Europe iznimno bitna suradnja Hrvatske i Srbije i projekcija tih odnosa prema regiji. U tom kontekstu ministar Jandroković strateški je važnim ocijenio zadržavanje euroatlantske perspektive regije, te poručio kako će Hrvatska nastaviti ulagati napore u promicanju demokratskih vrijednosti i jačanja suradnje u njoj.

Razgovaralo se i o predstojećoj raspravi o legalnosti proglašenja neovisnosti Kosova pred Međunarodnim sudom pravde u Den Haagu, te o namjeri Republike Srbije da se u Beogradu 2011. godine organizira skup Pokreta nesvrstanih u povodu njegove 50. obljetnice.

Izvor: mvpei.hr

VARAŽDIN – Županijska gospodarska komora, u okviru rada Europske poduzetničke mreže, početkom listopada organizirala je gospodarski susret mađarskih, austrijskih i slovenskih gospodarstvenika i poduzetnika, te predstavnika gospodarskih komora iz Mađarske, Austrije, Slovenije i Hrvatske. Cilj je susreta bio pojačanje konkretne poslovne suradnje. Predstavnicima partnerskih komora predstavili su gospodarske potencijale i provedeni su poslovni razgovori. Na susretu su nazočili i predstavnici kaniške Gospodarske komore, čiji su gosti već bili predstavnici Varaždinske komore na konferenciji u Kaniži s tematikom zajedničkih projekata u okviru Programa IPA. Razgovor u svezi s projektom nastavio se i u Varaždinu. Dvije bi komore u okviru prekograničnog programa organizirale susrete poduzetnika, stručne sajmove, poučne putove, seminare kako bi se konkretnije pomoglo u povezivanju i razmjeni iskustava poduzetnika.

KANIŽA – U crkvi gradske bolnice 18. listopada u 16 sati bit će redovita misa na hrvatskom jeziku, koju predvodi rektor Varaždinske katedrale Blaž Horvat.

Obavijest i poziv

Obavještavamo sve čitatelje Hrvatskoga glasnika, sve manjinske samouprave, civilne udruge, škole i sve hrvatske ustanove u Mađarskoj i matičnoj domovini kako uskoro izlazi iz tiska Hrvatski kalendar 2010. godine. Pobirite se da ovo najtiražnije izdanje Hrvata u Mađarskoj, prošle godine tiskano u 3 500 primjeraka, stigne u vaš dom. Na dvjestotinjak stranica, od čega ove godine njih osamdesetak sadrži fotografije, tu je i niz zanimljivih napisa. Naručite Hrvatski kalendar već idućega tjedna kod izdavača Croatica Kft. Adresa: Croatica Nonprofit Kft., 1065, Budapest, Nagymező. u. 49. Pf.: 495, tel.: 00 36 1 269 1974, tel./faks: 00 36 1 269 2811, e-mail: croatica@croatica.hu.

Branka Pavić Blažetin
urednica Hrvatskog kalendara 2010

PEČUH – U sklopu priredaba „Jazz most Osijek–Novi Sad–Pečuh” će 17. listopada s početkom u 21 sati, u kinodvorani Urania (Pečuh, Hungária u. 19) nastupiti Elvis Stanić Group. Istinska hrvatska jazz atrakcija, Elvis Stanić Group, glavni je projekt vrhunskog multiinstrumentalista i suvremenog jazz fusion gitarista nastala 1996. godine. Riječ je o jazz fusion skupini koja spaja mediteransku melodioznost s ritmovima latino glazbe i suvremenim jazz tendencijama. Skupina izvodi originalni, moderni jazz, prelazeći granice tradicionalne latino i New Age glazbe, a tijekom 13 godina rada izgradili su ugled ponajbolje jazz skupine u Hrvatskoj. Trenutnu postavu čine: Elvis Stanić – gitara, midi synth guitar, vokal, harmonika; Maasej Kovačević – glasovir, synth; Branimir Gazdik – bubnjevi; Goran Rukavina – kontrabas i Meri Trošelj – vokal.

BUDIMPEŠTA, PEČUH – Učenici srednjih odgojno-obrazovnih ustanova u Mađarskoj do 25. rujna trebali su predati svoje prijave na Državno natjecanje srednjoškolaca po predmetima (OKTV). U budimpeštanskom HOŠIG-u za natjecanje iz hrvatskoga jezika i književnosti prijavilo se petero učenika (troje iz 11/b r., dvoje iz 12. r.), iz engleskoga jezika sedmero (dvoje iz 11/b r., petero iz 12. r.), iz matematike troje (po jedan iz 11/a, 11/b i 12. r.), iz fizike troje (dvoje 11/b r., jedan iz 12. r.), a iz informatike dvoje učenika (11/a r.). U pečuškom Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležu za natjecanje iz hrvatskoga jezika i književnosti prijavilo se četvero, a iz matematike jedan učenik. Oni su polaznici 11. razreda.

SERDAHEL, DRAŠKOVEC – Serdahelski nastavnički zbor prvi put je sudjelovao, 3. listopada, na Danima kruha i zahvale za plodove zemlje u Prelogu, na koji ih je pozvala prijateljska osnovna škola iz Draškoveca. Učiteljice su se pripremile s pomurskim štandom, ponijele razne predmete pomurske kuhinje te se pripremile s kolačima, pecivom, koje su se prodavale na prirednom sajmu, a upoznale su se i s raznim međimurskim specijalitetima i bioproizvodima.

BUDIMPEŠTA – Dana 8. listopada u HOŠIG-u je obilježen Dan neovisnosti Republike Hrvatske. Dan neovisnosti državni je blagdan u Hrvatskoj i obilježava se radi sjećanja na 8. listopada 1991. godine kada je Sabor Republike Hrvatske donio povijesnu odluku o prekidu državnopravnih veza Republike Hrvatske s bivšom državom SFRJ.

Prvi EU projekt Nacionalne knjižnice za strane jezike

Budimpeštanska Nacionalna knjižnica za strane jezike ovih dana potpisuje ugovor o financiranju projekta pod nazivom „U više glasova – poboljšanje manjinskih i glazbenih usluga u Nacionalnoj knjižnici za strane jezike”. Projekt financira program „TÁMOP” (Társadalmi Megújulás Operatív Program = Operativni program za reformu društva) u svoti od 19.367.770 Ft. Projekt će se provoditi između listopada 2009. i 30. lipnja 2011. godine. Dugoročni cilj projekta jest poboljšanje uvjeta za cjeloživotno učenje, te razvijanje suradnje između knjižnice i školskih ustanova, što se želi postići izradom nove web-stranice, organiziranjem raznih događaja za informiranje i proširivanjem digitalne baze podataka.

Digitalna baza podataka

Nacionalna knjižnica „Széchenyi” (Országos Széchenyi Könyvtár) potakla je osnivanje konzorcija radi zajedničke izradbe nacionalne baze podataka HUMANUS (Baza podataka humanističkih studija i članaka). Knjižnica se u veljači 2008. godine uključila u taj rad, i to svojom bazom podataka o nacionalnim manjinama. Od 1992. godine u knjižnici se izrađuju dvije digitalne baze podataka, jednu o glazbenoj ponudi knjižnice, a drugu vezano za 13 nacionalnih manjina u Republici Mađarskoj. U okvirima projekta, sadašnji broj unosa (33.343) povećat će se za 10.000. U ovom projektu u bazu podataka bit će uključeni članci o nacionalnim manjinama između 1985. i 1991. godine (iz doba otprije digitalne izradbe nacionalne bibliografije). Provjerit će se i poboljšati baza podataka vezana za rano doba digitalne obrade podataka (1992–1998). To znači otprilike 8500 unosa. U glazbenom dijelu baze podataka predviđa se obrada 245 – manjinskih i svjetskih – folklornih glazbenih dokumenata (uglavnom note), te 950 LP ploča (opere i folklor).

Web-stranica

Izradom nove web-stranice brzina i sadržaj on-line usluga znatno će se poboljšati. Usluge će biti dostupne 24 sata dnevno, objavljujat će se niz informacija i vijesti od javnog značenja, a djelovat će i dva nova potportala za glazbu i manjinske usluge. Informacije o uslugama bit će dostupne na jezicima 13 nacionalnih manjina: armenski, bugarski, ciganski („Iovari”), grčki, hrvatski, njemački, poljski, rumunjski, rusinski, slovački, slovenski, srpski i ukrajinski. Novost će biti i usluga „Pitajte knjižničara na svome materinskom jeziku”.

Na pitanja će odgovarati referenti za jezike manjina. Glazbeni dio prevest će se na pet svjetskih jezika (engleski, francuski, njemački, ruski, talijanski).

Manifestacije

Radi poboljšanja čitanja i učenja jezika organizirat će se niz događaja, kao što je susret djece s književnicima, sat glazbe za školsku djecu, upoznavanje usluga u knjižnici, natjecanje u znanju. Cilj je pomoći djeci i mladima da bi se što brže i lakše naučili snalaziti u knjižnici, poboljšati čitanje, poticati volju za učenje stranih jezika, njegovanje tradicionalne i klasične glazbene kulture. Kupnjom novog namještaja poboljšat će se i fizički uvjeti za čitatelje. Pritom treba uzeti u obzir i poseban značaj knjižnice (zaštićeni spomenik). Radi poboljšanja usluga organizirat će se stručno usavršavanje u znanju engleskog jezika, a jedna osoba u okvirima tečaja naučit će ciganski jezik.

Projekt se provodi u suradnji s nevladinim organizacijama, školama i samoupravama. Na taj način počinje održivu mrežu suradnje. Partneri: Državna knjižnica „Széchenyi” (Országos Széchenyi Könyvtár), Institut za istraživanje i razvoj obrazovanja (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet), Državna pedagoška knjižnica (Országos Pedagógiai Könyvtár), Fond za pomoć siromašnima (Szegényeket és Rászorulókat Segítő Alapítvány), Udruga mađarskih knjižničara (Magyar Könyvtárosok Egyesülete), Grad Budimpešta (Budapest Főváros), Hrvatska samouprava grada Budimpešte (Fővárosi Horvát Önkormányzat), Državna slovačka samouprava (Országos Szlovák Önkormányzat), Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija, budimpeštanska Osnovna škola i gimnazija „Ward Mária”, Glazbena osnovna škola u Vackoj ulici Váci.

O Projektu Nacionalne knjižnice za strane jezike Hrvatski glasnik izvijestila je referentica za hrvatski jezik Živka Kočiš.

bpb

Europski dan jezika

Kultura igra jako važnu ulogu u životu čovjeka, unutar jedne skupine, odnosno svakog društva. Mađarska kao član Europske Unije održava sve one „blagdane“ koje se vežu za njegovanje kulture, kako bi još više naglašavali njezinu važnost. Tako 2005. godine suradnici Državne knjižnice za strane jezike odlučili su da će stvoriti novu tradiciju: svake godine 26. rujna proslavit će Europski dan jezika u okviru cjelodnevne priredbe. Taj su dan izabrali na poticaj Vijeća Europe još 2001. godine povodom Godine jezika u Europi. Otada mnogo državnih i civilnih organizacija održavaju različite priredbe u cijeloj Europi, kako bi svratili pozornost na šarolikost jezika i kulture, na doživotno učenje jezika, odnosno na održavanje razine jezičnog znanja.

Državna knjižnica za strane jezike ove je godine već peti put organizirala svoj otvoreni dan, 25. rujna. Ta obljetnica jako je važna u životu knjižnice. Cjelodnevna priredba utemeljila je takve tradicije koje treba svakako nastaviti. Te četiri godine u pogledu tematike i održanih izlaganja skrenuli su pozornost na neophodna društvena pitanja, kao što je prikazivanje jezične šarolikosti, upoznavanje s jezicima koji se govore u Europi, te na inspiraciju učenja raznih jezika, pitanje višejezičnosti, promoviranje kulture domaćih manjina.

Svečano otvaranje toga dana započelo je u 10 sati u Državnoj knjižnici za strane jezike, koje je otvorio István Hiller, ministar prosvjete i kulture. U svom govoru isticao je važnost jezika, unutar toga materinskog jezika. Svakoj je naciji najvažniji svoj materinski jezik, koji služi kao identitet i mjera. Isticao je i važnost stranih, naučenih jezika, koji služe kao mogućnost kretanja u svijetu. Baš zbog toga treba osigurati mogućnost učenja ma-

njinskih jezika ovdje u Mađarskoj, odnosno u cijeloj Europi. Osim toga pozornost treba skrenuti i na održavanje jezične šarolikosti u Uniji. Spomenuo je i zakon o jeziku u Slovačkoj, koji priječi upravo tu šarolikost.

Povodom priredbe razmotrili smo stanje hrvatskih knjiga u knjižnici, odnosno kakva je zainteresiranost za učenje hrvatskoga jezika. Pomagala nam je Živka Kočiš, referentica Državne knjižnice stranih jezika. Hrvatski jezik i knjige na tom jeziku veoma su omiljene među čitateljima. Uglavnom to su studenti raznih fakulteta, a osim slavista su zainteresirani su i oni koji studiraju neki strani jezik. Znamo kako ide to, nakon prvog naučenog jezika drugi ili treći jezik brzo se svlada, odnosno sve više i više želimo naučiti. Drugi razlog je možda popularnost Hrvatske, odnosno hrvatskog Jadrana. Ljudi, tako i Mađari, rado putuju na more jer vole taj hrvatski krajolik, ljubaznost južnjaka, što često ostavlja dubok trag. Tako dubok da potiče na učenje hrvatskoga jezika.

U knjižnici hrvatske su knjige podijeljene u dvije skupine: jednu čini beletristika, a drugu lingvistika. Možemo reći da prva skupina ima prioritet, i znatno je viši broj književnih djela. Međutim teškoća imaju s nabavom novijih knjiga, filmova i glazbe. Knjižnica pak pokušava sakupljati upravo ove specifične stvari kako bi čitatelji jednostavnije i zanimljivije učili strani jezik te, naravno, i ovi materijali trebaju za upoznavanje hrvatske kulture.

Knjižnica planira održati konferenciju u Visegrádu, što je predviđeno u veljači 2010. godine, poradi tretiranja manjina, odnosno žele isticati prednosti višejezičnosti i jezične šarolikosti.

Bea Letenjei

BUDIMPEŠTA – Predsjednik Saveza državnih manjinskih samouprava Mišo Hepp sazvaio je sjednicu tijela, koja je bila održana 6. listopada u sjedištu Hrvatske državne samouprave. Za sjednicu je bio predložen ovaj dnevni red: 1. Načini i pitanja načela financiranja djelatnosti manjinskih novina, referent: Mišo Hepp; 2. Informacije u svezi s utemeljenjem kolegija „Kultura nacionalnih i etničkih manjina“ pri NKA, referent: Jan Fuzik; 3. Ostala pitanja i prijedlozi. Kako saznajemo, drugoga dana, dakle 7. listopada, predsjednik Saveza državnih manjinskih samouprava Mišo Hepp s državnim tajnikom za manjine Ureda premijera Ferencom Gémesiem imao je razgovore na temu financiranje manjinskoga tiska u 2010. godini.

PEČUH – Hrvatska kulturna udruga „August Šenoa“ i Hrvatski klub „August Šenoa“ u listopadu, studenom i prosincu organiziraju emitiranje diaporama Györgya Rozványa (predavanje na mađarskom jeziku). Termini: 13. listopada: Splitska rivijera; 27. listopada: Makarska rivijera; 10. studenog: Pelješac i Dubrovnik; 24. studenog: Kvarner; 8. prosinca: Sjevernodalmatinski otoci; 22. prosinca: Južnodalmatinski otoci. Slike će biti projektirane uvijek u 17:30 sati u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe (Ul. T. Eszea 3) u Pečuhu.

BUDIMPEŠTA – Vjernim čitateljima i prijateljima lijepe književnosti Hrvatska manjinska samouprava XIX. okruga glavnoga grada (Mala Pešta) i Knjižnica «Szabó Ervin» 15. listopada (četvrtak) nudi pravi užitek. U spomenutoj knjižnici (Budimpešta XIX, Űllői út 255) s početkom u 18 sati priređuju hrvatsku književnu večer. Gosti večeri jesu pjesnici Jolanka Tišler, Marko Dekić i Lajoš Škrapić. Tijekom večeri će pjesnici interpretirati svoja književna ostvarenja, a razgovor s njima vodit će Marija Petrič i Dalibor Mandić.

BUDIMPEŠTA – HOŠIG-ovi učenici i djelatnici prisjetili su se Dana aradskih mučenika. Dana 6. listopada svečano su položili vijenac ispred škole kod kipa Karla Knezića, aradskog mučenika hrvatskog podrijetla.

Poziv

Kaniška Hrvatska manjinska samouprava organizira putovanje autobusom na koncert Halida Bešlića, koji će se prirediti 24. listopada u Zagrebu. Zainteresirani mogu se javiti kod predsjednice Marije Vargović na telefonu: 06 30 355 3075.

PEČUH – U organizaciji Naklade Jelenkor, 18. listopada s početkom u 18 sati na Barbakanskom šetalištu, u Vrtu kulture Nedjeljko Fabrio predstavlja novo izdanje svoga romana na mađarskom jeziku Vježbanje života, Város az Adrián, u prijevodu Gábora Csordása, te zbirku pjesma Otta Tolnaia Wilhelm-dalok. S autorima razgovara Gábor Csordás. Prvo izdanje romana Nedjeljka Fabrija Város az Adrián Nakladnik Jelenkor izdao je 1994. godine. Isti nakladnik, također u prijevodu Gábora Csordása, 2004. godine, potporom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, izdao je Fabrijev roman Berenikina kosa/Bereniké fürtje, a 2006. godine, također potporom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, te u prijevodu Gábora Csordása, Nakladnik Jelenkor izdao je i treću knjigu Fabrijeve trilogije Triemeron/Triemerón.

ZAGREB – U organizaciji pečuške Visoke bogoslovne škole, u Pečuhu se 15. listopada priređuje međunarodna konferencija pod naslovom „Za kulturu življenja“, u čijoj su pozornosti aktualna pitanja bioetike. Među istaknutim bečkim predavačima: Sigrid Müller, Günter Virt, Angelika Walser; konferenciji sudjeluje i Katica Knezović iz Zagreba koja će izlagati na temu: Genetske promjene biljnoga svijeta u diskursu bioetike.

KAPOŠVAR – Hrvatska samouprava grada Kapošvara organizira misu na hrvatskom jeziku u kapošvarskoj crkvi Sv. Margarite 18. listopada s početkom u 15 sati. Misu će služiti velečasni David Andrejević, župnik iz Šandrovca, naselja koje se smjestilo uzduž planine Bilogore. Kako saznaje Hrvatski glasnik, mise na hrvatskom jeziku održavat će se odsada redovito svakog tromjesečja u istoj kapošvarskoj crkvi.

BUDIMPEŠTA – U rujnu su odigrane utakmice srednjoškolskoga malonogometnog turnira XIV. okruga. Za prvenstvo na „Zugló kupi“ borili su se učenici 11. i 12. razreda. Na natjecanju je sudjelovalo 12 srednjoškolskih momčadi. HOŠIG-ova je momčad odigrala sedam utakmica i uspješno prošla grupne i polufinalne susrete. U završnici su naši nogometaši jedanaestericima pobijedili momčad škole Egressy 6 : 5. Pobjednički je pogodak postigao učenik 9.b razreda Nikola Takač. Igrači pobjedničke momčadi jesu: Nikola Mihajlović, Mate Siklai, Čaba Kovač, Atila Cindrić, Tamaš Sekereš, Nikola Takač, Marko Kovač, Marcel Majoroš, Alex Beloberk, Marko Rus, István Horváth, Arpad Sabo, Mate Verlić i Bence Kali. Voditelj je momčadi profesor Ladislav Gršić.

Kajkavci 10 Zlatnih godina

U susret umočkomu albumu

Pred manom leži najnoviji plod umočkoga tamburaškoga društva. Kajkavci 10 Zlatnih godina – piše sa zlatnim slovima i broji na crnom omotu. Črna je za mene pretužna, žalujuća farba, morebit je i znak da je jedan značajni period završen u žitku dotičnoga društva. Kajkavci s ovim muzičkim produktom prikdaju slušatelju 16 prekrasnih hrvatskih jačak, a od česa razlikuje od prethodnih produkcijov i je više vridna ova ploča, je to da od prve do zadnje pjesme moremo poslušati isključivo vlašće kompozicije. Naravno, najveć je djelao na nji Ivan Sallmer, strastveni svirač i jačkar, ali na ovom albumu i drugi Koljnofci, ki sviraju med Umočani, redom dokazuju kako nisu samo dobri tamburaši nek i pjevači. Zoltan Fung u petoj pjesmi *O, plavo more* ali Ištvan Oppošić u jački *Daj mi vina*. Ivanu Sallmeru još svenek najbolje stoju u jačenju ljubavne pjesme, turobna glazbena jafkanja kot *Nisam vrijedan suza* ili *Pijem i plačem*, *Izjava ljubavi*, *Zadnju pjesmu mi svirajte!* Pjesma *Moj mili dom* opet će se dorivati do hrvatskoga srca s izuzetnom svojom melodijom i domoljubnim tekstom: „*Gizdav sam da sam Hrvat, sin naroda svog. Moje selo, mili dom sačuvaj mi Bog!*“ Autor dvi pjesme na ploči je Marko Dekić, pjesnik iz Santova, koga ne prahamo predstaviti ni štiteljem Hrvatskoga glasnika. Njegova djela *Naše korijenje* i *Jednoj učiteljici* je Ivan Sallmer presadio u dopadljivu glazbu. Kako nam je povidao, ima nekoliko zbirkov od Marka Dekića i već je 1988. ljeta melodiju napisao za pjesmu *Jednoj učiteljici*. A pjesma *Naše korijenje* bi morala postati takorekuć himna Hrvatov u Ugarskoj po neki prethodni plani, dokle krajnji rezultat moremo čuti na cedejki. Da dugoljetošnji Sallmerov trud nije bio zaman i da je na neki način zacipio i svoju okolinu s tim jedinstvenim djelovanjem, to pokazuje da primaš i sadašnji peljač Kajkavcev Adam Horvat takaj je pokušio komponiranje, zato je za njega, a i za nas slušate-

Umočan Adam Horvat je novi dirigent kajkavskih tamburašev

lje veliki uspjeh pjesma *Tuga*, a i *Izjava ljubavi* ku jači, napisao je tekst ter ju je aranžirao Ivan Sallmer. *Antunovo kolo*, kako je to rečeno i na jubilarnoj svetačnosti, posvećeno je pokojnomu Antunu Tuni Bariću ki je i sam čuda učinio da u Koljnofu se je jur već od tridesetimi ljeti zasvirala tambura. *Joškino kolo* pak ide tecu Joški Jurinkoviću, predsjedniku mjesne Hrvatske manjinske samouprave, prez koga danas ne bi mogli govoriti o hrvatskom preporodu u voljenom mu Umoku. Snimljene su još ovde pjesme ne manje dobre *Ti, Tamburo, sviraj!*, *Milena* i *Ljubav*. Dakle, ki kupi ovu zlatnu cedejku Kajkavcev (za 2500 forintov) od Seoske samouprave Umoka, bit će obogaćen s još jednim produktom naše hrvatske kulture koji će, barem tako vjerujemo, biti zanimljiv i za našu mladinu, a za ljubitelje tambure i tamburaške glazbe sigurno.

-Tiho-

Oproštajni intervju s Ivanom Sallmerom na čelu sviračev Kajkavci

„Ako tamburaški sastav doživi još pet ljet bez mene, izdat ćemo petu CD-ploču“

Tamburaški sastav Umoka osnovan je 11. marca 1999. ljeta, pomoću negdašnjega osnivača i voditelja koljnofskoga tamburaškoga orkestra Ivana Sallmera, ki je kot magnet k sebi povlikao osnovnoškolare i sridnjoškolce, i nije je samo naučio u intenzivnoj suradnji na virtuozi igru, nek im je pokazao put do ljubavi tamburaške glazbe. Još i sami člani ne bi bili nigdar mislili da će ih ovo muziciranje zdignuti u najpr nesanjane uspjehe. Kako se šite na web-stranici Kajkavcev, njevo djelo je započeto mučno, zavolj nedostatka instrumentov i čemernoga stanja jur postojećih instrumentov. Korak po korak je sve većim elanom začeo guslati sastav i ljetodan kasnije za osnivanjem su jur Kajkavci u Mohaču dostali srebrnu kvalifikaciju. Prvi put su se predstavili u Hrvatskoj 2001. ljeta kod partnerov u Brdovcu i velika pohvala prijateljev dala je veću motivaciju u daljnjem djelovanju. Tamburaši Kajkavci su zavrdili zlatnu županijsku i državnu kvalifikaciju (2005. i 2008. ljeta). Najveće muzičko priznanje KOTA im je dodiljeno od Saveza ugarskih zborov i orkestrov 2006. ljeta, a vlasniki su i muzičke nagrade Zlatnoga pauna ter i Velike nagrade Zlatnoga pauna, ka im je dodiljena uprav u ovom jubilaranom ljetu. Čez deset ljet su Kajkavci snimili četire CD-ploče: Slatke tajne (2004), krajem 2006. ljeta božićni album pod naslovom Radujte se, narodi, Mi smo Kajkavci (2007) i zadnji nosač zvuka ovo ljet 10 Zlatnih godina. Pjesme s poslidnjega nosača zvuka jur vrtili i Narodni radio u Hrvatskoj. Znamda mirno moremo izjaviti da nij u Gradišću još jedne tamburaške grupe ka je čez tako kratko vrime nanizala toliko uspjevov, neobičnih rezultatov. Suprot toga, na jubilaranom svečevanju njev učitelj, osnivač i dirigent zadnji put je svirao s Kajkavci. Peljačtvo od njega je i službeno onde prikzeo Umočan, primaš Adam Horvat. Oproštajni intervju je s Ivanom Sallmerom napravljen veljek za jubilarnim svečevanjem u Umoku.

Razgovarala: Timea Horvat

U ovom malom kajkavskom selu sve si napravio s vlašćimi tamburaši o čemu nek jedan peljač sanjati more. Danas sam čula od jednoga človljka koga moramo ozbiljno zeti jer je na neki način i stručnjak mužike, da je vaša grupa prez sunlje najbolja u cijelom Gradišću...

– To dobro gluši ako je to on rekao, iako tako bi bilo poštenije kad bi se reklo, jedna grupa med najboljimi. Što se tiče

toga da smo mi dobri ovde u Gradišću, to je zbog toga jer mi puno i marljivo radimo jur ljeta dugo i redovite probe imamo i ništa se ne dopusti. Tako da mi se trsimo na tom da bude svaka pjesma izvanredno zvonila kad ju mi odsviramo. To je jedan jedini cilj bio, a to je lako ostvariti s takovimi tamburaši kakvi su u Umoku, pak i koji su došli na moju rič, na moj poziv, na pomoć iz Koljnofa, jer smo imali malo tamburašev u Umoku. I oni se danas tako osjećaju kao i ja, Umočanom. To je bilo za mene izazov, veliki izazov da to napravim. Ja nisam mislio da će to tako brzo i uspješno ugodati, ali hvala Bogu da smo stigli do tih rezultatov.

Ako je sve naj, naj i rezultati vaši su zaistinu jedinstveni, zašto ćeš onda zbogomdati ovomu društvu?

– Nema više izazova. Ja volim tako raditi da imam izazov. Sad ovi tamburaši, ov orkestar sve je stigao ča je nek mogao. Tako da ja sad i dalje dolazim u Umok i redovito

Ivan Sallmer u pjevačkoj ulogi na jubilaranom nastupu

Za jubilej ste još napravili cedejku: 10 Zlatnih godina. Što bi ti rekao za ov album?

– Nekoliko misec prlje smo se odlučili da ćemo ovu CD-ploču napraviti i na njoj ćemo snimiti naše novokomponirane pjesme. To su ljudi znali, samo to nisu znali da kako će to izgledati jer kod nas je to pionirski posao bio. To još nigdor nije napravio. I evo, kad smo dospili do desete obljetnice i takorekuc

probe držim, to nema smisla. Kad bi imao novi izazov, recimo da se skupi oko nas još 15–20 dice, od 6 do 7 ljet starosti, i da s njimi počnem raditi, to bi bio pravi izazov, zato bi se sigurno zeo.

Bila je ovde na svečevanju i prijateljska delegacija iz Brdovca, bolje rečeno iz Savskoga Marofa, čija je peljačica pred publikom uputila poziv u njevo društvo. Morebit ćeš projti tamburaše učiti u Hrvatsku?

– To je samo šala. Oni imaju dobre stručnjake, njim nije potribno da negdo dojde iz Ugarske. Ako je pak ponuda ozbiljna, onda bi se morao razmišljati, ali ja mislim ništa od toga.

Jedan decenij zato je velika proslava u žitku društva i peljača. Koji su ti najlipši spominki ke te vežu za ov sastav?

– Najprije ta milina, kao da smo jedna velika obitelj. Tako se ponašaju svi tamburaši. Poslije probe smo mogli ići na špicare, uvijek smo zajedno bili. I mislim da je to dost.

do brojnih zlatnih rezultatov, to je bilo normalno da smo albumu dali naslov, 10 Zlatnih godina.

Danas si se predstavio na ovom svečanom programu ne samo kot svirač, pjevač nek kot i autor, kompozitor najnovijih jačak ke su svoje mjesto našle i na prlje spomenutoj cedejki. Kade ćeš odsad svoje nove kompozicije predstaviti ako ne s umočkimi tamburaši?

– Imam ja dosta posla, imam puno notov ke još nisam skroz završio, recimo nisam u cjelini aranžman napravio. Puno imam gradišćanskih jačak, pak ču se sad tim više baviti. Pravoda ču note davati i dalje nek sviraju ako to negdo želji. Praviti ču i nadalje svoje kompozicije jer imam još idejev. Ako tamburaški sastav doživi još pet ljet bez mene, izdat ćemo petu CD-ploču.

Dobro sam vidila suze u oku prilikom zbogomdavanja?

– Skoro su se pojavile, ali ipak sam je nekako stisnuo!

„Pošteni varalica“ u HOŠIG-u

Mjesec listopad pečuško Hrvatsko kazalište (4. listopada) počelo je gostovanjem predstave „Pošteni varalica“ u budimpeštanskom HOŠIG-u. Predstava je nastala na dramski tekst Antuna Karagića, a u režiji Lászla Bagossya, premijerno izvedena 2007. godine. Ona već više od dvije kazališne sezone oduševljava hrvatsku kazališnu publiku u Mađarskoj na brojnim gostovanjima Hrvatskoga kazališta. Predstava je to koja se traži i koju nije dovoljno vidjeti jednom. Ovaj pučki igrokaz prikazuje davno prošlo vrijeme, bunjevačku sredinu, s lopovima, varalicama, izrabljivačima, parazitima... Prikazuje svijet u kojem polako i nepovratno nestaju stoljetne vrijednosti i način života. A sve kroza šalu, s malo erotike, i podcikivanja, s malo prevara, ali tako da još uvijek ostanu prevaranti simpatični i bliski gledateljima.

Za to se brine izvrsna glumačka družina na čelu sa Stipanom Đurićem, a uz njega tu su još: Slaven Vidaković, Eva Polgar, Erika Žarac, András Mészáros, Rafael Arčon, Ivo Grišnik, Zoltan Gatai, Elizabeta Orovica, Đula Beri, Erszébet Mudri, Đuro Šarošac, Blaško Bošnjak i Tomica Taradija.

Sedamdesetak gledatelja, među njima i djelatnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, oduševljeno je pozdravilo glumce i njihovu izvedbu.

Napomenimo kako je nastup Hrvatskog kazališta u HOŠIG-u ostvaren potporom iz Programa potpore Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija godišnjim programima udruga Hrvata u europskim zemljama, točnije iz svote namjenskih sredstava MVPEI-a za prioritetne programe Hrvatske manjine u Mađarskoj.

Tjedan mađarske kulture

Ovogodišnji Tjedan mađarske kulture održan od 25. rujna do 2. listopada u Zagrebu i Čakovcu, započeo je u Dokukinu s ciklusom novoga mađarskog dokumentarca. Prikazano je pet zanimljivih filmova koji su osvojili brojne nagrade na europskim festivalima. Keramičko pismo autora Judit Feszt i Gergő Somogyvária govori o Norbertu Sandrsu. Gergő Somogyvári s Annom Kis suautor je drugog filma. Posjetili su nekoliko jadranskih otoka. Priču o svjetioničarima vidjeli su u slavanskom tisku te odlučili o njima napraviti priču. Lanterna – mjesto gdje ni samoća ne zalazi prikazuje tri svjetionika i njihovo osoblje te traži odgovor na pitanje tko i zašto prihvaća posao koji često zahtijeva višemjesečnu izoliranost i kako se oni prilagođavaju tim posebnim životnim okolnostima. U tri su dana prikazani i Nestali svijet, Sitne radosti te Gost života – legende o Sándoru Kőrösi-Csomi. U sklopu Tjedna mađarske kulture u Booksi se 29. rujna predstavio budimpeštanski klub Nyitott Műhely (Otvoreni klub) i online književni časopis Litera. Urednik časopisa, književnik i suradnik kluba Zoltan Kőrösi govorio je o zajednici književnika, vizualnih i filmskih umjetnika te glazbenika iz Budimpešte koji se okupljaju i djeluju u klubu, o suradnji kluba i časopisa Litera te o književnoj sceni u Budimpešti. Zoltan je sa sobom donio i dašak klupske atmosfere dovevši Buda Folk Band, veselu družinu koja je u Booksi svirala etnoglazbu te nastupila u Tvornici kulture 28. rujna. Ovi akademski glazbenici vjerodostojno su muziciranje učili od starih majstora izvorne mađarske pučke glazbe u zabačenim transilvanskim selima. Potom su naučili kako pridodati osobni pečat toj glazbi. Njihov je moto: ne mijenjati ono

izvorno, nego bit obogatiti osobnošću današnjeg interpretatora. U sklopu Tjedna Matica hrvatska otvorila je izložbu o Zrinskima, kao uvod u međunarodni znanstveni skup Susreti dviju kultura – obitelj Zrinski u hrvatskoj i mađarskoj povijesti, koji je okupio dvadesetak znanstvenika koji su u svojim izlaganjima obuhvatili cijelu povijest – od srednjovjekovnih početaka do suvremenog prihvata obitelji Zrinski. Poseban je događaj Mađarskoga tjedna kulture bilo i predstavljanje grada Pečuha kao buduće europske prijestolnice kulture. Tako je u knjižnici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu prikazan projekt „Pečuh – europska prijestolnica kulture“. Skupinu iz Pečuha, u sastavu Ágnes Simon, Petra Neumayer i umjetnički ravnatelj Tamás Szalay, predvodio je pečuški gradonačelnik Páva Zsolt koji se istoga dana susreo i sa zagrebačkim gradonačelnikom Milanom Bandićem. U istoj knjižnici u sklopu Tjedna predstavljene su i dvije knjige studija: Od rituala do medija (mađarska drama na prijelazu stoljeća) autora Pétera P. Müllera i Kortárs horvát irodalom / Suvremena hrvatska književnost autora Helene Sablić Tomić i Gorana Rema u mađarskom izdanju uza sudjelovanje autora te Josipa Cvenića (Matica Hrvatska Osijek), i Zoltána Ágostona. U sklopu promoviranja Pečuha viđen je i nastup plesne skupine Rite Gobi, te održan koncert skupine Takáts Eszter i Gumizsuzsi.

Tjedan mađarske kulture, kroz film, glazbu, ples, književnost i znanost pokušao je približiti ulomke tisućljetne tradicije, a završen je polaganjem vijenaca na spomen-obelisk Nikoli Zrinskom u Gornjem Kuršancu pokraj Čakovca.

bpb

SANTOVO – Gostovanje Hrvatskog kazališta. Na poziv mjesne Hrvatske manjinske samouprave, u petak, 16. listopada, u Santovu gostuje Hrvatsko kazalište iz Pečuha, koje će izvesti dramu A. P. Čehova „Raskošno cvjetaju moje ruže“, priču o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper, u režiji Józsefa Bodonyia. Podjela uloga: Olga Katarina Baban, Anton Stipan Đurić. Dizajner: Zsuzsa Tersz. Predstava će se održati u mjesnom domu kulture u 19 sati. Organizatori srdačno pozivaju sve zainteresirane, ulaz je slobodan.

Foto: L. Tóth

Trenutak za pjesmu

Stipa Golubov

Vršendi

Vrijeme ide, sve će brzo proći
Reći moram, hvala na pomoći
Širom si nam vrata otvorila
Eto, mnoge ljude udomila

Nisi svjesna što si nam dala
Dala si nam sve što si imala
Oj, Orašje, ovog sela diko
Hvalit ćete malo i veliko

Vrijednost sela ljudska je dobrota
A vrijednost je i tvoja ljepota
Lijepo su ti cure i snahe
A pozdravljam vaše tamburaše

Tvoja crkva svetog Mihovila
I nama je zaštitnica bila.
Od svih zala ona nas čuvala
Do povratka snage nam je dala

Sad smo doma hvala Bogu
Radosno ti pjesmu pisat' mogu
Cvijećem cvala cvijećem mirisala
A i sreće uvijek nam imala

Glas Gradišća odrinut na drugo ljeto

DGMU zasjeda krajem oktobra

Skupna slika o prvoj priredbi Glasa Gradišća iz 2006. ljeta

Po prethodni plani Društva gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj, druga najveća manifestacija ove organizacije, jačkarni sastanak mladih ljudi iz ove regije, Glas Gradišća, bio bi održan 24. oktobra, u subotu, no kako smo obaviješteni, ovput je odrinut na drugo ljeto. Za razloge smo pitali predsjednika DGMU-a Rajmunda Filipovića. – *Počeli smo organizirati u marcijušu ovu priredbu, sve je bilo u redu, a i sad je sve u redu, što naliže financijsku pozadinu i listu naticateljev. Medjutim imamo neke organizacijske probleme, i tako smo odlučili da nećemo sad održati Glas Gradišća, nek točan termin bit će kasnije određen. To znači, festival svakako bude održan u februaru ili u marcijušu, i ja se ufam da i onda ćemo imati tih pjevačev i pjevačic ki bi bili i sad nastupali u Hrvatskom Židanu.* Kako smo doznali od poglavara gradišćanske mladine, dosad su najveće poteškoće stvarale mogućnosti probe naticateljev s bendom, kad se dobro zna da kandidati Glasa Gradišća svenek nastupaju živom muzikom, a to treba svako ljeto dobro zavježbati i negda-negda je strašno teško skupadonesti termine i mjesto da svim to odgovara. Zato se peljač DGMU-a ufa u tom da će u skoroj budućnosti nešto spametno izmisliti za minjbu sistema probe i jačjenja. Kad mu spomenem kritične glase da zašto treba Gradišću ovakova priredba kad zna se da većina izvodjačev ne zna, ne govori hrvatski jezik, samo svaki pjeva po vlašćem izboru, odgovara mi: „*Cilj ove priredbe nije to da se procijeni gdo kako govori hrvatski, nek to da prik jačke naticatelji se približavaju hrvatstvu i da zavolu atmosferu ka kasnije more biti i temeljni uzrok za to da koraknu dalje prema učnji ovoga jezika.*“

Iz ovoga pjevačkoga naticanja je izrasla

prošlo ljeto nova muzička formacija Gibonni Cover bend koja se je predstavila poslije Petrovoga Sela i u Austriji. Naime 11. oktobra je priredjen pop-rok festival u Novom Selu, kade uz tamburaše Lole iz Mjenova, Pinkabanda iz Petrovoga Sela i Latina iz Hrvatske, Gibonnijeva gradišćanska grupa je takaj bila pozvana. Još se planira jedna prezentacija u Budimpešti, i to smo čuli od Rajmunda Filipovića ki je i pjevač spomenutoga benda. A vraćajući se u razgovoru ponovo do stvari DGMU-a, još je predana jedna informacija da će Društvo sigurno zasjedati krajem ovoga mjeseca, jer to će biti ujedno i priprava na Susret hrvatske mladeži u Budimpešti, 7. novembra, u subotu. Tamo će se po namjeri peljačtva dotaknuti i one poteškoće ter brige ke na ovom kraju stišću mladinu.

-Tiho-

Spomen-dan Šare Fedak

Serdahel, 25. listopada 2009.

Mjesto priredbe: Fedakova kurija

14:00 **Otvaranje**

Priredbu otvara László Vándor, ravnatelj Muzeja Zalske županije
Otvaranje izložbe
„Sto trideseta obljetnica rođenja Šare Fedak“

14:15 **Posveta poprsja Šare Fedak**

Mjesto priredbe: Dom kulture

16:45 Folklorni program:

KUD Sumarton
Sumartonski lepi dečki

17:30 **Kazališni činovi, pjesme**

izvode učenici mjesne škole

18:00 **Opereta i mjuzikl**

Gostovanje Kazališta

„Sándor Hevesi“ iz Jegerseka

Za vrijeme Dana nastupaju Puhački orkestar iz Letinje i mažoretkinje., Kušanje vina, pečenje odojka, kestena i kušanje Fedakove torte.

ZAGREB – Knjiga Lászla Kontlera, „Povijest Mađarske: Tisuću godina u srednjoj Europi“ prijevod na hrvatski jezik Draženke Kečić, prvotno je napisana po narudžbi izdavačke kuće Atlantisz kako bi zadovoljila zanimanje inozemne publike za mađarsku povijest. Ona nije primarno namijenjena znanstvenoj javnosti, nego prosječno obrazovanom čitatelju koji je donekle upoznat s društvenim znanostima, no nastoji zadržati visoke intelektualne norme i koji želi dublje od onog što piše u vodičima istražiti mađarski osebnjui identitet. Politika i kultura, gospodarski i društveni razvoj uključeni su u jedinstvenu priču na 555 stranica.

Bogatstvo...

**U nošnji podravskih
Hrvata
(Kašad, Semartin),
Marta Rohonczi
i Eva Filaković**

Stipa Golubov i Dežika Kovačević

Hrvatska manjinska samouprava sela Vršende 3. listopada organizirala je XV. tradicionalno Šokačko sijelo koje svojom tradicijom čuva običaje i pjesmu šokačkih Hrvata. Bila je to prilika da se proslavi i deseta obljetnica službenog zbratimljenja dvaju prijateljskih naselja, Vršende i Draža, čije prijateljstvo traje znatno duže od službenoga potpisivanja povelje o zbratimljenju prije deset godina. Sve je pak počelo s prijateljstvom Stipe Golubova i Dežike Kovačevića, ljudi dobre volje, široka šokačkog srca i duše, prijatelja...

Program sijela obilježila je prijateljska utakmica na nogometnom igralištu u vršendskom Orašju, između Vršende i Draža. Pobijedili su domaćini, a poraz su gosti iz Draža proslavili upravo u podrumima vršendskog Orašja. Svečano otvorenje sijela upriličeno je

Prva konzulica Jadranka Telišman s vršendskom Šokicom

XV. Šokačko sijelo

u prepunom domu kulture uz prigodne govore načelnika dvaju naselja, te dopredsjednice tamošnje Hrvatske samouprave Marijane Balatinac, a potom je slijedio kulturni program u kojem su nastupili: polaznici mjesnoga dječjeg vrtića s kojima je hrvatski program uvježbala odgajateljica Rita Antolović, potom Pjevački zbor „Snaše” iz Pogana, uz pratnju Orkestra Vizin, i KUD „Sloga” iz Draža. Nakon programa slijedila je zajednička večera i druženje gostiju i domaćina uz Orkestar Orašje. Izaslanstvo iz Draža predvodio je Stjepan Martinov, predsjednik Mjesnog odbora Draža, Kristina Prakatur Golubar, dopredsjednica Mjesnog odbora, Josip Pfaf, predsjednik Općinskog vijeća, Stipa Filakov, zamjenik načelnika, Stipe Oršelić, predsjednik nogometnog kluba. Načelnik sela Vršende Károly Körtesi uručio je svečane diplome dvojici ljudi koji su potakli prijateljstvo: Dežiki Kovačeviću i Stipi Golubovu.

Josip Kuzmić, draški župnik, osvrnuo se na obilježavanje desete obljetnice potpisivanja službenog dokumenta o prijateljstvu Vršende i Draža. U vrijeme prognaništva, koje je trajalo punih šest godina, našli smo svoje utočište u Vršendi i Republici Mađarskoj. Sklopili su se i brakovi i trajno prijateljstvo, a susreti dvaju naselja se otada odvijaju učestalo. Povezuje nas i Crkva i naše vjerske zajednice koje su jedinstvene u vjeri, molitvi i pjesmi u veličanju Boga koji nas je pomogao i očuvao. Svaki naš susret raduje jer je to naš ponovni doživljaj vjere, reče vlč. Josip Kuzmić.

Priredbi su nazočili, među ostalima Lji-

Mali Hrvati iz Vršende

ljana Pancirov, generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, koja se i obratila okupljenima, te prva konzulica Jadranka Telišman, Mišo Hepp predsjednik HDS-a, Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, Ivan Gugan, predsjednik Udruge baranjskih Hrvata...

Priredba je ostvarena potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, Mjesne samouprave sela Vršende, Hrvatske samouprave Baranjske županije i Hrvatske državne samouprave.

bpb

Sveta misa

Petroviska trgadbena fešta

Prva nedjelja oktobra za sve stanovnike Petrovoga Sela je bila radosna jer gdo se ne bi veselio ako bi mu mahali s kola, nukali mu vino, žgano, grojze, a jačka bi nek capetala u luftu od hiž do hiž. Ovo ljeto je Zaklada za Petrovo Selo pozvala ljude na ovo lokalno veselje, sva društva su se odazvala, pravoda s novimi idejama, dodatki, a bilo je i peršonov prez kih jur nij trgadbene prošecije. Po riči Ane Škrapić-Timar, ka se je obraćala u organizaciji, potom pak nastala kišbirov, ov dan ne govori samo o vinu i trgadbi nek je na neki način i žetvena zahvala, na ku su na početku dosta mučno sabrali ljude, a danas, kot da bi svi zeli za slatku „dužnost“ da dojdju med veseljake s cijelom familijom. Oni ki ostanu doma, pred hižom dočekaju veseli šereg ter dilu zlatne ili črljene kapljice. Ljetos posebnu pozivnicu su dobili dvojki da sudjeluju u povorki. Petnaest-dvajset parov sigurno ima u selu, a došli su i mali i stariji da aktivno diozimizaju u ovoj fešti, ka negda-negda i izgleda kot jesenski maskenbal.

Na koli igrokazačev Petar Temmel uz prešu je nukao svoje vino koje svako ljeto

ovom prilikom podili. Kako je rekao, od oca si je najerbao malu Goricu na crikvenom brigu, pak svako ljeto je oko 250 litarov vina, ovisno kakova je urodja. Po njegovom mišljenju, prošecija vik malo žitka donese u nediljnu tišinu, a na stare čase tribi se je spomenuti. Dvi ure dugo je išla povorka u selu, a u kulturnom domu smo mogli upametzeti koliko je mladih ljudi u pižomi. Andraš Handler je nas obavijstio da su ti svi pripadniki takozvanoga „dreamtima“, momčad sanje, a putovali su na brodu sanje, kamo svakoga čekaju, mladoga i staroga Petroviščana med tancoše i tamburaše HKD-a Gradišće. Iako pivo po pravom ne bi smilo imati mjesto na jednoj vinskoj zabavi, on je Karlovačko pio jer, kako je rekao, to je mjesto i za reklamu. Da to i javno prezentira, veljek je zaviknuo: *Živila Hrvatska, živio Marko Perković Thompson!* Bila je jur stara noć kad su se zadnji gosti razišli iz kulturnoga doma, ali svakako s konstatacijom: i ove nedilje je bilo vridno dojtji med ljude i uživati u toplom, morebit i zadnjem objamljenju jeseni.

-Tiho-

TUZLA – Potpisan je memorandum o kulturnoj suradnji između Pečuha i Tuzle. Zahvaljujući bogatom kulturno-povijesnom naslijeđu, tradiciji, raznolikosti kultura i otvorenosti prema drugim kulturama i tradicijama, Pečuh je zaslužno ponio naslov kulturne prijestolnice Europe. Program grada Pečuha i projekta „Pečuh – kulturna prijestolnica Europe“ predstavljen je 2. listopada 2009. godine u predvorju Narodnog pozorišta Tuzla, nakon završetka Svečane sjednice Općinskog vijeća u povodu Dana oslobođenja Tuzle. Ovom prilikom pečuški gradonačelnik Zsolt Páva i tuzlanski općinski načelnik Jasmin Imamović potpisali su memorandum o kulturnoj suradnji između Pečuha i Tuzle u 2010. i 2011. godini. Tim su memorandumom određeni neki konkretni sadržaji kulturne razmjene između dva grada, ali jednako tako i jače povezivanje nevladinih organizacija, kulturnih ustanova i sveučilišta. U povodu obilježavanja 2. listopada 1943. godine, dana kada je Tuzla bila najveći oslobođeni grad u porobljenoj Europi, u tuzlanskome Narodnom pozorištu održana je Svečana sjednica Općinskog vijeća. Svečanoj sjednici pribivali su i veleposlanik Kraljevine Norveške u BiH Jan Braathu, generalni konzul Republike Hrvatske Josip Juras, savjetnik zagrebačkoga gradonačelnika Harun Omerbašić, pečuški gradonačelnik Zsolt Páva i vukovarski gradonačelnik Željko Sabo.

Napomenimo kako je gradonačelnik Zsolt Páva sa suradnicima dva mjeseca nakon stupanja na dužnost posjetio Tuzlu. Bio je to prvi njegov posjet kao pečuškoga gradonačelnika čime je, prema riječima načelnika Imamovića, Tuzli ukazana velika čast. Suradnja Tuzle i Pečuha datira otprije i dosada je bila uspješna. Suraduje se na polju kulture, a Tuzla je zainteresirana za iskustva oko načina odlaganja i recikliranja otpada, u čemu Pečuh ima dobra iskustva. Snažnija suradnja počela je 1998. godine kada su zajedno s Osijekom osnovali Euroregionalnu suradnja Pečuh–Osijek–Tuzla. Uz pomoć Vlade Mađarske riješen je višedesetljetni problem restrikcije pitke vode u Tuzli.

PETROVO SELO – Mjesna Hrvatska manjinska samouprava svako ljeto planira jesenski izlet s tim neprikrivenim ciljem da se bolje upoznaju znamenitosti i prirodne lipote stare nam domovine. Kako nam je rekla Edita Horvat-Pauković, glavna organizatorica, dopredsjednica HMS-a u Petrovom Selu, ljetos je ovo putovanje predviđeno od 23. do 25. oktobra, pravoda još jednoč sa zanimljivim i sadržajnim programom od Nacionalnoga parka Paklenica, Šibenika, Trogira, Sinja i Knina.

HRVATSKI ŽIDAN – Prije nekoliko dana je izašao treći broj Židanskoga glasnika. U dvojezičnom izdanju stanovnici sela moru prešati opširni članak o kiseškom Naturparku, o ovoljetošnjem Danu sela, a iz tjednika Hrvatov u Ugarskoj je prikazat intervju s Adrienn Csizmazia, predsjednicom HKD-a Čakavci, kot i izvješčaj o taboru katoličanske mladine u židanskoj lozi, pri kapeli Peruške Marije. Mirjana Šteiner, član Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, je pisala o omladinskom taboru u Gornjem Četaru, ali svoje mjesto imaju za rič i mjesne obrazovno-odgojne ustanove, kot i samouprava ter različita društva. Naravno, ni iz ovoga broja ne falu djela mjesnih umjetnikov, pjesma Matilde Bölcs i grafika Lajoša Brigovića.

KOLJNOF – U koljnofskom restoranu Levanda (Glavna ulica 60–62) od 15. do 18. listopada priređuju se Hrvatski dani. U četvrtak će goste zabavljati Koljnofski tamburaši, a u petak Tamburaški sastav «Koprive» iz Petrovoga Sela. U subotu i nedjelju nazočni će moći uživati u melodijama sastava «Strabanci» iz Koljnofa. I naravno, uz dobru glazbu i okusna hrvatska jela. Cijena ulaznice je 5 eura. Tel.: 00 36 99 357 155 ili 00 36 20 498 5700.

BUDIMPEŠTA – Potkraj prošloga mjeseca objavljen je prvi broj Školskoga glasnika budimpeštanskog HOŠIG-a. Dvojezično izdanje, namijenjeno djelatnicima, učenicima i roditeljima ove ustanove, pravodobno namjerava elektronskim putem obavijestiti o planiranim sadržajima danoga tjedna, i s naslovom „Dogodilo se...” donosi s fotografijama popraćena izvješća o onim programima na kojima su sudjelovali učenici, profesori škole. Školski glasnik planira se objaviti svakoga tjedna.

PEČUH – Objavljen je 3. broj dvojezičnog časopisa za znanost, kulturu i književnost Pečuški/Pécsi Horizont u izdanju Hrvatske samouprave grada Pečuha koji donosi zanimljive studije od autora iz Mađarske, Hrvatske i Vojvodine. U časopisu prostor je odvojen za predstavljanje hrvatskoga kazališnog života i izdanja u prošlosti Subotice, riječ je o popularnim komadima Ferenc Molnára na sceni Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku, o gradišćanskim igrokazima te je intervjuiran i mladi nadareni glumac Hrvatskog kazališta u Pečuhu Slaven Vidaković, a na hrvatskom i mađarskom jeziku tiskana je drama Nikole Tuteka „Moriczov trg” koja može poslužiti za njezino scensko uprizorenje čak na dva jezika. Naravno, nisu izostavljeni ni tekstovi iz književnosti, povijesti, a donosi se i prikaz nekih izdanja.

Naši studenti na raznim fakultetima u Zagrebu

Studenti, predsjednik Odbora za školstvo i Marija Crnković, referentica ministarstva pred Ministarstvom znanosti, obrazovanja i kulture

Na temelju bilateralnog ugovora, Mađarsko povjerenstvo za stipendije nakon dugo godina ponovno je za ovu, 2009/2010, školsku godinu raspisalo natječaj pripadnicima hrvatske nacionalne manjine iz Mađarske za stipendiranje na raznim fakultetima u Hrvatskoj. Povjerenstvo je od osam prijavljenih podupiralo pet studenata, od kojih su već četvero u Zagrebu, dobili su studentski dom na Cvjetnom naselju, a neki od njih već pohađaju predavanja i sudjeluju na seminarima.

Na sjednicama Hrvatske državne samouprave vrlo je česta tema razvijanje stručnog kadra hrvatske manjine, smatrajući jednim od uvjeta razvijanje budućnosti Hrvata u Mađarskoj. Upravo zbog toga veliko je dostignuće školovanje naših učenika na raznim fakultetima u matičnoj zemlji, na temelju bilateralnog ugovora. Velika je to zasluga naše krovne organizacije i njezina Odbora za odgoj i obrazovanje, koji su problematiku naglašavali na raznim forumima, gdje su nazočili predstavnici dvije države. Iako je Hrvatska priznala potrebu studiranja, službeno rješenje odugovlačilo se većinom zbog nepoklapanja sustava prijavljivanja na fakultete u dvjema zemljama.

Pri rješavanju te problematike mnogo je pomogao predsjednik Odbora za školstvo HDS-e Gabor Győrvári, koji je više puta boravio u nadležnom ministarstvu, telefonirao na fakultete i pregovarao s dekanima kako bi studenti bili primljeni na odgovarajući fakultet. Otrpatrio je buduće studente u Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i upoznao ih s referenticom Marijom Crnković, koja će im pomoći pri rješavanju administrativnih poslova u Zagrebu

– Za hrvatsku zajednicu potrebni su stručnjaci na svim poljima znanosti, s kojima se može osnažiti zajednica, upravo zbog toga smo forsirali taj bilateralni ugovor. Trebamo reći da smo zadovoljni i nadamo se da će ovi plodovi sazrijeti. Dosada nije bilo primjera da se preko Ministarstva znanosti ovim službenim putem, osim kroatistike, moglo upisati na drugi fakultet. Ja se nadam da će ova procedura iduće godine već biti uhodanija, no svakako onim učenicima ćemo nadalje pomoći koji će u budućnosti izabrati studiranje u Hrvatskoj – kazao je predsjednik Odbora. Obećao je i to da će Državnome manjinskom odboru predložiti da se napravi kalendar oko prijave, naime rokovi u Mađarskoj se ne poklapaju s rokovima u Hrvatskoj, ali uvođenjem državne mature u Hrvatskoj, to će se vjerojatno izjednačiti.

Postupak dobivanja stipendije u Hrvatskoj

Molbu za stipendiju treba predati Mađarskom povjerenstvu za stipendije, rok prijave ove godine bio je 7. srpnja; upute su objavljene na web-stranici Povjerenstva: treba ispuniti prijavnice, napisati životopis, motivacijsko pismo, nabaviti potvrdu o dobrom znanju hrvatskoga jezika, ako nema maturu iz toga, te tražiti preporuku od profesora iz određenog predmeta. Uvjet prijama u Hrvatsku jest pravo upisa na mađarski fakultet, koji je naznačen i za Hrvatsku, znači potrebna je uspješna državna matura s određenim brojem bodova, koji mađarski fakulteti određuju. Ako Povjerenstvo odobri molbu za stipendiju, pa je učenik primljen na naznačeni fakultet u Mađarskoj, otvoren je put prema hrvatskim fakultetima. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske u Zagrebu, Odjel za bilateralnu suradnju brine se za studente iz Mađarske. Tamo se obavi nostrifikacija maturalne svjedodžbe i rješavaju se razni administrativni poslovi. Studenti dobivaju stipendiju od 900 kuna mjesečno, od toga studentski dom košta 300 kuna, no za hranu im je osigurana ikšica na kojoj je 700 kuna po mjesecu, studenti besplatno dobivaju i pokaz, pa imaju besplatan gradski prijevoz.

Svoja mjesta u studentskome domu već su zauzeli studenti: Gabor Győrvári iz Selurinca i Anett Balažić iz Kačmara, bivši učenici naše pečuške gimnazije pohađaju Fakultet elektrotehnike i računarstva, Dora Kiš iz Pustare, bivša učenica peštanske gimnazije, izabrala je Ekonomski fakultet, smjer organizacija i menadžment, a Tomislav Turul iz Serdahela, bivši učenik pečuške gimnazije, geografiju na Prirodoslovnom fakultetu.

Beta

Dječji sajam u santovačkom vrtiću

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fičehaza

U utorak, 29. rujna, u santovačkome hrvatskom vrtiću održan je već tradicionalni sajam u povodu blagdana Svetog Mihovila. «Pozdravljamo vas u našem vrtiću, koji je za nas najljepši na svijetu. Želimo vam da se dobro provedete, i da praznih ruku odavde ne odete!» – ovim pozdravnim riječima počeo je program djece, koju je pripremila odgojiteljica

ca Klara Velin Szabó. Djeca su se postrojila na dvorištu ispred svojih bogato pripremljenih štandova, a okupljene roditelje, bake i djeđove, koji su došli u lijepom broju, razveselili su prigodnim stihovima na hrvatskom i mađarskom jeziku. Nakon programa djeca i njihovi roditelji okupili su se oko svojih štandova, a djeca triju skupina s pomoću roditelja

dočarali su pravi sajamski ugođaj prodavajući razne proizvode, od slatkiša, peciva do igračaka i raznih suvenira koje su za ovu prigodu pripremili sami roditelji. Sav prihod koji je ostvaren, po odluci roditelja, namijenit će se za potrebe vrtića i njegovih polaznika.

S. B.

PEČUH – U organizaciji 10. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže, svake se godine tradicionalno održava godišnja priredba pod nazivom Berbeni bal. Priredba je to odgojno-obrazovno-kulturnog i zabavnog sadržaja. Ove se godine ona u toj pečuškoj gimnaziji priredila 9. listopada. Organizatori, učenici 10. razreda, sa svojom razrednicom Nadom Belajski i roditeljima, dobro su se pripremili i za program i za bal koji mu je slijedio.

Važan je to događaj u životu škole kada se u njezine prostore vraćaju na bal i druženje

mnogobrojni bivši učenici. Ove se godine za balsko raspoloženje pobrinuo Orkestar Podravka.

Bogati bife s obiljem domaćih kolača i slastica što su ih priredile vješte bakine i mamine ruke, dobra Podravkina glazba do kasnih sati okupila je dvjestotinjak mladih Hrvata, što učenika gimnazijskih razreda, što iz okolnih naselja.

Program 10. razreda, prikaz berbenoga svetkovanja i radost nad ubranim jesenskim plodovima u prekrasno urešenoj školskoj auli i školskom predvorju te na ulazu u školu, oduševio je sve koji su te večeri nazočili berbenoj svečanosti.

Shodišće Petrovišćanov u Rimu

Sredinom septembra se je ganula na dugi hodočasni put grupa vjernikov iz Petrovoga Sela, pod peljanjem mjesnoga farnika Tamása Várhelyia, da bi čez nekoliko dani upoznali Vječni Grad, Rim. Kih pedeset ljudi je svu noć putovalo, ali jutro je je već našlo u Vatikanu na audijenciji pape Benedikta XVI. Polag svitske jezike papa je i po ugarski pozdravio hodočasnike iz sambotelske crikvene županije i dilio blagoslov svim nazočnim ter doma ostalim. Za vrime boravka, kako nas je informirao glavni organizator putovanja, petrovski dušobrižnik, hodočasnici su uspjeli posjetiti sve četire papinske bazilike, a u dvi su održane i svete maše. Naravno, u gradu kade na svakom koraku pulsira povijest, med najvećimi doživljaji su bili posjet Koloseumu, Forumu Romanumu i došljaki su dobili temeljni uvid u negdašnji život, običaje i pogrebne tradicije prvih kršćanov. Prilikom večernjih šetnjov u nočnoj svitlini su se Petrovišćani divili zdencu Trevi, Španjolskim štigam i Piazza Populu, odnosno brojnoj znamenitosti još u srcu Rima. Na putu do doma nakratko su izletnici zastali i pri Sredozemnom morju, a hrabreniji su se i okupali. Ljetos, na kraju miseca (od 25. do 30. oktobra) još jedna petroviska grupa će dospiti u Rim, a diozimatelji toga putovanja dodatno će moć posjetiti i Vatikanski muzej, a vjerojatno će se s neobičnimi doživljaji vratiti domom, uprav tako kot i septembarški hodočasniki.

-Tiho-

Foto: Tamás Várhelyi

Hrvati u Novom Selu

U ovome malom šomodskom naselju, barčanske male regije, na samoj obali Drave uz hrvatsku granicu, i danas u velikoj većini žive Hrvati. U blizini Lukovišća, Potonje i Brlobaša, Novo Selo četvrta je oaza hrvatskoga jezika u posljednjih tristočinjak godina. Selo danas ima 270-ak stanovnika, u 148 kuća, nema ni škole, ni vrtića, ni župnika... Škola i vrtić su u Lukovišću, a župnik u Martincima. Prvi put naselje se spominje 1660. godine, ali i prije, još u srednjem vijeku bilo je naselja, o čemu svjedoči crkva iz 15. stoljeća na koju je nadograđeno barokno crkveno zdanje 1750. godine, obnovljeno prije nekoliko godina. Popis stanovništva iz 1772. godine kazuje kako u selu žive Hrvati. Pučka škola otvorena je 1858. godine, a sve do 1977. djelovala je osnovna škola u selu. U Prvome svjetskom ratu poginulo je 32

Novoseljana, u Drugom pak četvorica, a trojica je nestala.

Turistički internetski portali odvest će vas u Novo Selo riječima „gdje se puše u pseću kožu” pozivajući vas da između ostaloga posjetite svjetski poznatog majstora narodne umjetnosti Pavu Gadanjija, novoselskoga gajdaša koji još i danas pravi gajde od pasje kože i pri tome, naravno, s radošću i gajda na njima kad god mu se ukaže prilika.

Načelnik sela je Hrvat Ivo Ilijašić, u selu djeluje i Hrvatska samouprava na čijem je čelu Béla Szilágyi.

Mjesna samouprava i Hrvatska samouprava Novog Sela zajedno su 26. rujna priredile Dan sela, ujedno i Hrvatski dan. Dan je počeo prijepodnevnim nogometnim nadmetanjima, nastavljen je objedom i programima za djecu, a u novoselskoj crkvi svetom misom na hrvatskom jeziku. U večernjemu kulturnom programu sudjelovali su gajdaš Pavo Gadanji i KUD „Drava” u kojem su članovi i mnogi Novoseljani, glumac pjevač Jozo Matoric i Ženski pjevački zbor „Korjeni” iz Martinaca te glumac László Pelsőczy. Slijedio je Hrvatski bal. Programi su ostvareni potporom mjesne i Hrvatske samouprave Novoga Sela, Hrvatske samouprave Šomodške županije te Hrvatske državne samouprave.

bpb

Izvanredna skupština Udruge šokačkih Hrvata u Santovu

Izmijenjen statut, izabrano novo vodstvo i stari-novi predsjednik

Državno udruženje šokačkih Hrvata u Santovu u subotu, 26. rujna, u svojim klupskim prostorijama održalo je izvanrednu skupštinu na kojoj je prihvaćen izmijenjeni statut, a održan je i izbor novoga vodstva.

U zgradi koja je s početka 90-ih u vlasništvu udruge, koja je ujedno i njezino sjedište, a u kojoj se nalaze ne samo klupske prostorije nego i stalna zavičajna izložba, šokačka soba, okupilo se dvadeset članova društva, uglavnom treće dobi. Kao i uvijek, članovi društva pripremili su malu zakusku, sokove i drugo, a dok se čekalo na ponovnu sjednicu, gledao se videosnimak „hrvatske mise“ od 13. kolovoza 1989. godine.

Budući da se članstvo nije odazvalo u potrebnom broju, sjednica je istim dnevnim redom ponovljena za sat vremena, kako je naznačeno i na pozivnici, a u skladu s odredbama statuta i zakona o udrugama.

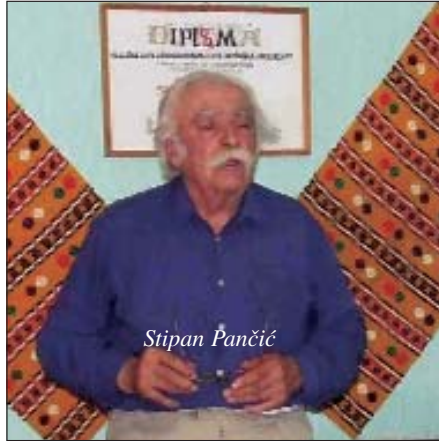
Nakon pozdravnih riječi, predsjednik Stipan Pančić, koji je na čelu udruge, registrirane 1990. godine, još od sredine osamdesetih, uz ostalo reče kako se Statut Udruženja mora izmijeniti i dopuniti zbog primjedaba koje je dostavilo županijsko odvjetništvo, da bi se uskladio s međuvremeno izmijenjenim zakonskim odredbama. Prijedloge za izmjenu Statuta navela je Marika Čilić, dosadašnja blagajnica udruge, naglašujući među ostalima da se mora promijeniti i naziv društva. Na primjedbama odvjetništva kako ne može biti udruženje, jer bi trebalo imati svoje podružnice, samo udruge, dosadašnji je naziv promijenjen u Udrugu šokačkih Hrvata.

Kako je naglašeno, ciljevi su ostali isti, a oni su prije svega zastupanje kolektivnih i pojedinačnih prava, te očuvanje i njegovanje tradicija i običaja šokačkih Hrvata. Budući da se ne može ni bez članarine, uvedena je simbolična članarina od 50 Ft mjesečno, što je na godinu dana 600 Ft, koja se, kako je dodao predsjednik, može odraditi i u društvenom radu. Ukinut je dosadašnji Zemaljski odbor, uvedeno sedmočlano Predsjedništvo, a uz Nadzorni odbor Udruga sada ima i stegovni, disciplinski odbor.

Na naše pitanje koliko Udruga ima članova, doznali smo kako je njihov broj na papiru 103, ali da će se na skupštini taj broj promijeniti. Tako je broj redovitih članova smanjen, naime jedan dio uveden je među počasne članove, a drugi među podupiratelje. Bez rasprave, svi prijedlozi za izmjenu Statuta jednoglasno su prihvaćeni.

Kako čitamo u Leksikonu podunavskih Hrvata iz pera Živka Mandića, šokačku kulturnu udruhu još 1968. godine utemeljio je profesor Stjepan Velin radi širenja prosvjete i povezivanja šokačkih Hrvata u Mađarskoj, ali su je vlasti ukinule poslije tri godine, pa je njezin rad obnovljen 80-ih godina.

Na zidu klupskih prostorija su fotografije

Stipan Pančić

santovačke šokačke folklorne skupine iz 1975. i diploma s Međunarodne smotre folkloru u Zagrebu iz 1989. godine, podsjećaju na slavije dane šokačke udruge, kada su još uspješno djelovale plesna skupina i pjevački zbor šokačkih Hrvata, što je nekoliko puta naglasio i sam predsjednik Udruge.

„Nekada smo imali pjevački zbor i plesnu skupinu, a danas nam je ostao samo muzej” – reče Stipan Pančić dodavši da se udruge nalazi u teškome financijskom stanju. „Kako sastaviti proračun kada nemamo novca, kako ostvariti programe kada nemamo novca?” – upitao se, i dodao kako su natječaji nesigurni, a za rad su lani dobili samo 30 tisuća forinta od mjesne Hrvatske samouprave i 20 tisuća od Seoske samouprave. Priznavši, s druge strane nisu ni tražili. Prema njegovim riječima to nije dovoljno ni za održavanje zgrade, a kamoli za programe, stoga i ne zna kako bi u tome uspjeli da nemaju svoje aktiviste koji pomažu u društvenom radu. Samo zahvaljujući članstvu uspijevaju održavati i postojeću zavičajnu zbirku. Ima još mnogo toga za izložiti, ali nemaju uvjete za to.

Prema dnevnome redu, i ranijim najavama, očekivalo se da će doći i do promjena na čelu Udruge, ali do njih nije došlo. „Nitko se ne bi primio za predsjednika” – reče Stipan Pančić, koji je prema odluci skupštine održane u veljači ove godine bio na čelu tročlanog odbora za predlaganje novoga vodstva. Primivši se da ostane i dalje na čelu Udruge, Stipan Pančić reče: Kada se jedna osoba primi, on će predati vodstvo. Prema tome na čelo Udruge izabran je stari-novi predsjednik Stipan Pančić, a u sedmočlano vodstvo izabrani su još Marika Čilić, zadužena za gospodarska pitanja, Anuška Turi, tajnica, Stjepan Berkeš, Marica Balatinac-Kisszabó, Marija Balatinac-Barna i Gabor Varga, odgovoran za kulturu.

Nakraju su izabrani i članovi dvaju tročlanih odbora: nadzornog i disciplinskog.

Mali broj okupljenih jesenske subotnje večeri nastavio je druženje uz razgovor i kapljicu vina, a za dobro raspoloženje pobri- nuo se nekadašnji načelnik i kulturni djelatnik József Bognár na harmonici.

S. B.

U Središtu znanja mjesto će dobiti i Centar za istraživanje manjina

Stručnjaci planiraju osnivanje web-stranice, i usklađivanje istraživačkih tema

Kako prenosi regionalni dnevnik Dunántúli Napló u broju od 26. rujna ove godine, dr. János Hargitai, kršćansko-demokratski predsjednik Skupštine Baranjske županije, pozvao je na razgovor stručnjake koji se bave istraživanjem manjina u Baranji i regiji.

Povod za razgovor bio je da će prema već prihvaćenoj stručnoj koncepciji u Središtu znanja mjesto dobiti i Centar za istraživanje manjina, koji će u regiji i na međunarodnoj razini usklađivati istraživanja u svezi s nacionalnim i etničkim manjinama. Razgovorima su se u lijepom broju odazvali predavači i istraživači koji rade na fakultetima, u zavodima i na katedrama Sveučilišta u Pečuhu, arhivari i muzeolozi.

Sudionici razgovora složili su se u tome da će istraživanje manjina dobiti na važnosti ne samo u Karpatskom bazenu nego i u Europskoj Uniji. Stručnjaci regije u proteklih godinama na polju istraživanja manjina postigli su već ozbiljne rezultate, ali je njihov rad dosada tekao neusklađeno. To je sprečavalo protok informacija, usklađivanje istraživačkih tema, ograničavalo mogućnosti na natječajima.

Dogovorili su da će do proljeća 2010. godine prema daljnjim usuglašavanjima odrediti ustrojstvo istraživačkog Centra za manjine, precizirati rad suradnika. Glavnim su ciljem odredili osnivanje internetske web-stranice, usklađivanje istraživačkih tema. Istaknuta je važnost jačanja međunarodne suradnje, preciziranje tematskih skupina za istraživanje, praćenje medija, organiziranje savjetovanja, zajedničko djelovanje s drugim organizacijama diljem Mađarske koje se bave istraživanjem manjina, te predaju postignutih rezultata. Nezaobilaznim su držali da se rezultatima istraživanja posluži javna uprava i političko vodstvo. Donijeli su odluku o tome da se u rad uključe daljnji istraživači, te predstavnici manjina.

Vođinci-Dušnok

Potpisan ugovor o prijateljskoj suradnji

Izaslanstvo sela Dušnoka, predvođeno načelnikom Petrom Palotaijem, od 3. do 4. listopada boravilo je u dvodnevnom posjetu Vođincima, općini u Vukovarsko-srijemskoj županiji, s kojom već godinama njeguju prijateljske veze. Tom je prigodom, u subotu, 3. listopada, u Vođincima svečano potpisan i ugovor o prijateljskoj suradnji Općine Vođinci, Samouprave sela Dušnoka i dušnočke Hrvatske manjinske samouprave, što su ga potpisali načelnici dvaju naselja Franjo Japelj i Petar Palotai te predsjednica hrvatske samouprave Matija Mandić Goher. Tijekom boravka u Vođincima, odigrana je i prijateljska nogometna utakmica NK Mladost iz Vodinaca i NK Dušnok. Prema ugovoru, na temelju dosadašnje suradnje, njegujući tradicionalne dobrosusjedске i prijateljske odnose Republike Hrvatske i Republike Mađarske, a u duhu europske integracije, potpisan je sporazum o suradnji poradi toga da se na dobrobit naselja suradnja ostvaruje unutar sljedećih oblasti: razmjena učenika s posebnim naglaskom na učenje jezika, uzajamno sudjelovanje na raznim kulturnim i športskim priredbama, njegovanje hrvatsko-mađarskih prijateljskih odnosa, produbljivanje obiteljskih veza, poticanje suradnje civilnih udruga, osnivanje gospodarskih i trgovačkih veza, te razvijanje suradnje na polju turizma.

STARIN – Kako je ovih dana izjavio Šandor Matoric, predsjednik Ribolovnog društva u Starinu, koje broji osamdesetak članova, zbog visokoga vodostaja Drave članovi Društva, u odnosu na prošlu godinu kada su po članu ulovili u prosjeku 50 kilograma ribe, ove godine to je tek na razini od 30 kilograma. Reklo bi se, riba ne grize iako je Društvo obavilo poribljavanje s 1200 kilograma ribe, od čega je ulovljeno tek petstotinjak kilograma. Počelo je hladnije vrijeme, pa se nadaju kako će uskoro gristi štuka i smuđ, na 2,5 ribičkih površina kojima raspolaže Društvo te oko 24 kilometra uz rijeku. Iza članova Društva su radovi čišćenja Bare, snaženja šanaca kako bi se nesmetano dobila voda iz Drave u Baru. Starinčani imaju i svoje malo pristanište na obali Drave s izgrađenim sanitarnim čvorom i opskrbom vode, tako da izletnici koji se brodovima spuste niz Dravu, mogu na obali kod Starina i prenoćiti.

„Budimpeštanski gudači” i ciklus koncerata u čast Luke Sorkočevića

Glavoviti ansambl „Budimpeštanski gudači”, potporom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, održao je prvi koncert planiranoga ciklusa koncerata na kojima će predstaviti svih osam simfonija istaknutoga dubrovačkog skladatelja Luke Sorkočevića. Prvi koncert održan je 11. listopada u Mađarskoj akademiji znanosti pod pokroviteljstvom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti i Grada Budimpešte. Na prvom koncertu pred 400-ak ljubitelja klasične glazbe „Budimpeštanski gudači” izveli su Sorkočevićevu Simfoniju u D-duru 1. stavak i Simfoniju u G-duru 2. stavak, a poseban gost večeri bio je mladi pijanist Zoltán Fejérvári.

Program koncerta činile su i ove izvedbe – J. S. Bach: Koncert za glasovir u A-duru BWV 1055, Fr. Schubert: Quartettsatz, W. A. Mozart: Koncert za glasovir u Es-durus K. 271. Nazočne je uime Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti pozdravila ataše Neda Milišić. Zahvalila je Ansamblu na odabiru hrvatskoga skladatelja za njihov repertoar, te Gradu Budimpešti i Mađarskoj akademiji znanosti koji su svojom potporom omogućili održavanje koncerata. O životu i glazbi Luke Sorkočevića govorio je dr. Péter Bárdos, koji je na čelu Savjetodavnog odbora „Budimpeštanskih gudača”.

Luka Sorkočević (Dubrovnik, 13. siječnja 1734–Dubrovnik, 11. rujna 1789), hrvatski je skladatelj. Glazbenu je naobrazbu stekao u Dubrovniku i Rimu. Zastupao je Dubrovačku Republiku u pregovorima s Francuskom i kod Josipa II. u Beču. Skladanjem se bavio u mladosti, i to od 1754. do 1770. godine. U tom je razdoblju napisao sva svoja, uglavnom instru-

mentalna, djela koja nam autora predstavljaju kao izrazita simfoničara. Zapravo bio je prvi hrvatski skladatelj simfonija, a stvarao je pod izrazitim utjecajem talijanske pretklasične simfonije. Održavao je veze s uglednim suvremenimcima (Fortis, Haydn, Gluck, Bajonomi), te je napisao dnevnik sa zanimljivim napomenama o suvremenimcima koje je susretao na putovanjima. Sorkočević je bio prvi hrvatski skladatelj simfonija. Njegova su najzanimljivija djela upravo osam simfonija koje će „Budimpeštanski gudači” izvesti pred mađarskom publikom u ciklusu od četiri koncerta.

Taj je sastav svoju karijeru započeo kao septet, sastavljen od seniora Muzičke akademije Ferenc Liszta u Budimpešti. Poslije se od te jezgre razvio sastav od 16 gudača koji svira cijeli gudački repertoar s naglaskom na domaće skladatelje. Nositelji su raznih priznanja – na natjecanju međunarodnih komornih ansambala, 1982. godine u Beogradu osvojili su drugo mjesto; 2001. godine dodijeljeno im je odličje «Bartók–Pásztori»; 2007. godine od Akademskoga društva primili su Odličje za umjetnost, a 2008. odličje Artisjus. Uz ansambl je nastupilo mnogo istaknutih svjetskih glazbenika, npr.: Peter Frankl, Stefan Vlader, Irene Grafenauer, Mate Bereva.

Kako saznajemo, predviđeno je da Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, svečano, prigodnim govorom, zatvori ciklus koncerata uoči završnog koncerta koji će biti u zgradi Mađarske akademije znanosti 6. ožujka 2010. godine, te kako su „Budimpeštanski gudači” izrazili želju da sa Sorkočevićevim repertoarom nastupe i u Hrvatskoj. *pbp*